

LATVIJAS REPUBLIKAS TIESĪBSARGS

Baznīcas iela 25, Rīga, LV 1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, E-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv

ATZINUMS pārbaudes lietā Nr. 2012-73-27J Rīgā

2013.gada 23.aprīlī

Nr. 6-6/41

Par Valsts ieņēmumu dienesta rīcību

Tiesībsargs ir izskatījis SIA [...] iesniegumu par Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk tekstā – VID) rīcību. Iesniegumā aprakstītas divas problēmas.

1. VID piedzen no nodokļu maksātājiem papildus uzrēķinātos nodokļus un nokavējuma naudu arī tiesvedības laikā, kurā tiek izskatīts jautājums par VID lēmuma tiesiskumu. Sakarā ar to, ka VID pats neatceļ prettiesisko lēmumu, pēc ilgstošā administratīvā procesa tiesā, kura rezultātā VID lēmums tiek atcelts, komercsabiedrība vairs nevar atsākt komercdarbību, jo ilgstošā tiesvedības procesa laikā tā kļuvusi darboties nespējīga jeb maksātnespējīga.

2. VID neatmaksā komersantiem pārmaksāto pievienotās vērtības nodokli (turpmāk tekstā – PVN) un uzrēķina soda naudu un ienākuma nodokļa parādu par samaksāto par piegādāto precī un pakalpojumiem fiktīvām firmām, jo tām nebija darbaspēka un materiāli tehniskās bāzes, lai veiktu darbus un sniegtu pakalpojumus, kā arī to atskaitēs netika uzrādīti saņemtie ienākumi un nebija iesniegtas PVN deklarācijas. Iesniedzēja raksta, ka VID nav ņēmis vērā faktu, ka darījumi ir reāli notikuši, prece vai pakalpojumi saņemti un maksājumu saņēmēji ir iekļauti VID PVN maksātāju datu bāzē. VID kā vienīgo ticamo pierādījumu tam, ka faktiski notikušais darījums nav noticis, ņem vērā tikai fiktīvo firmu Uzņēmumu reģistrā norādīto amatpersonu paskaidrojumus. Amatpersonas apgalvo, ka neko nezina par firmas aktivitātēm, prece nav piegādāta, jo ar komercdarbību firma nenodarbojas, amatpersonas neko neatceras un sniedz VID citas iebildes. Tajā pat laikā visiem darījumu partneriem samaksa par piegādāto precī ir pārskaitīta uz norādītajiem banku kontiem, pavadzīmes un rēķini izrakstīti un parakstīti.

Par komersanta pārkāpumu VID atzīmē faktu, ka reāli notikušie darījumi nav iegrāmatoti ar saimniecisko darbību nenodarbojošos firmu (fiktīvo firmu) grāmatvedības reģistros. Formālās auditā konstatētās pavadzīmju aizpildīšanas nepilnības (piemēram, pavadzīmē uzrādīts cita šofera uzvārds), VID ir uzskatījis par pietiekošām, lai atzītu, ka reāli notikušie darījumi nav notikuši.

VID nepievērš uzmanību faktam, ka ar saimniecisko darbību nenodarbojošās firmas ir saņēmušas samaksu par izpildītiem darbiem plus PVN, tādējādi par darbu ar saviem strādniekiem norēķinājušās, nenoslēdzot darba līgumus, kā arī saņemtos ienākumus (tai skaitā PVN) nav uzrādījušas savās atskaitēs. Savukārt godīgajam komersantam VID samazina it kā nepamatoti palielināto no budžeta atmaksājamā nodokļa apmēru un uzliek soda naudu. VID amatpersonas arī norāda, ka *tām nav tiesības sniegt* informāciju

godīgajam komersantam, vai konkrētai VID PVN maksātāju datu bāzē iekļautai uzņēmēj sabiedrībai drīkst vai nedrīkst pārskaitīt PVN. VID soda godīgos komersantus par to, ka tie samaksā par saņemto preci VID PVN maksātāju datu bāzē iekļautām fiktīvām firmām, bet šo firmu saņemtos ienākumus ar nodokļiem VID neapliek, jo tie nav uzrādīti grāmatvedības atskaitēs. Tā vietā VID vērsās pie fiktīvo uzņēmumu darījumu partneriem un, prezumējot, ka ar fiktīvām firmām darījums nav noticis, jo to administrācija sastāv no personas bez reģistrētas dzīves vietas, neieskaita par saņemto preci vai pakalpojumiem samaksāto summu partnera attaisnojamos izdevumos, bet apliek komersantu ar fiktīva uzņēmuma nesamaksāto nodokli un soda naudu.

VID pamato savu rīcību ar likuma „Par pievienotās vērtības nodokli” 10.panta pirmās daļas 1.punkta (*no citām apliekamajām personām saņemtajos nodokļa rēķinos norādītās nodokļa summas par precēm un pakalpojumiem savu ar nodokli apliekamo darījumu nodrošināšanai*) neizpildi, likuma „Par nodokļiem un nodevām” 32.panta pirmo, otro, trešo, ceturto, piekto un sesto daļu un likuma „Par grāmatvedību 7.pantu: „*Grāmatvedības reģistros izdara ierakstus, kas pamatoti ar attaisnojuma dokumentiem*”.

Iesniedzējs raksta, ka neskatoties uz likumā „Par Valsts ieņēmumu dienestu” noteiktajiem VID pienākumiem nodrošināt VID administrēto valsts nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu iekasēšanu Latvijas teritorijā, kā arī novērst un atklāt noziedzīgus nodarījumus valsts nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu jomā, VID šos pienākumus nepilda, ar ko netieši atbalsta likuma pārkāpējus un priekšnosacījumus negatīvo seku radīšanai godīgiem nodokļu maksātājiem. VID neveic preventīvos pasākumus, lai novērstu noziedzīgus nodarījumus valsts nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu jomā. Tādā veidā ar noziedzīgiem nodarījumiem valstij radītos zaudējumus nesamaksāto nodokļu veidā VID kompensē ar godīgo komersantu līdzekļiem.

Minētās problēmas sakarā tiesībsargs sniedzis atzinumu līdzīgā pārbaudes lietā (2009.gada pārbaudes lieta Nr.2009-255-27D). Izskatot pārbaudes lietu, tiesībsargs secināja, ka VID, veicot iesniedzēja nodokļu auditu, nav konsekventi ievērojis Valsts iekārtas pārvaldes likuma 10.panta „Valsts pārvaldes principi” trešo daļu, kā arī to, ka VID darbībā netiek ievērotas privātpersonas tiesības paļauties, ka tā var veikt darījumus ar valstī reģistrētām komercsabiedrībām un netiks par to sodīta. Par labu pārvaldību neliecina arī fakts, ka VID, paļaujoties uz fiktīvu komersantu pārstāvju liecībām, nosaka uzrēķinu komersantam, kas veic saimniecisko darbību reāli. Tai pat laikā fiktīvo komersantu pārstāvji un dibinātāji pie atbildības netiek saukti. Tiesībsargs norādīja, ka, lai ierobežotu fiktīvu komersantu darbību, sabiedrības un valsts interesēs normatīvo aktu pilnveidošanas darbs ir veicams nekavējoties.

2009.gada pārbaudes lietas sakarā VID ar 2009.gada 18.jūnija vēstuli Nr.15.5.3/13183 informēja tiesībsargu par Saeimas korupcijas, kontrabandas un organizētās noziedzības novēršanas un apkarošanas uzraudzības komisijas, Tieslietu un Finanšu ministrijas informēšanu par nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos, lai iespējami maksimāli ierobežotu fiktīvu komersantu darbību. VID informēja, ka, lai risinātu problēmu par fiktīvu komersantu reģistrēšanu un pārreģistrēšanu, VID kopā ar Finanšu ministriju sagatavojuši un 2008.gada 13.novembrī iesnieguši Valsts kancelejā informatīvo ziņojumu „Par problēmām, kas ir saistītas ar komercsabiedrību juridiskajām adresēm un to amatpersonu dzīvesvietu adresēm”. Minētajā ziņojumā tika sniegti priekšlikumi normatīvo aktu pilnveidošanai: 1) Uzņēmumu reģistram, reģistrējot jaunas komercsabiedrības vai veicot izmaiņas komercsabiedrības amatpersonu sastāvā, uzlikt par pienākumu pārbaudīt, vai amatpersonai saskaņā ar Iedzīvotāju reģistra datu bāzē esošajām ziņām ir deklarēta dzīvesvieta. Šis priekšlikums bija saistīts ar to, ka lielam komercsabiedrību skaitam, attiecībā uz kurām pastāv aizdomas, ka tās tiek izmantotas krāpnieciska rakstura darījumos, Uzņēmumu reģistrā iesniegtās amatpersonu dzīvesvietas adreses nesakrīt ar Iedzīvotāju reģistrā fiksētajiem datiem, kas apgrūtina šo

uzņēmumu meklēšanu/apsekošanu un kontroli un 2) Uzņēmumu reģistram uz laiku atlikt reģistrāciju, ja pieteikumā norādītā vienīgā komercsabiedrības amatpersona deklarējusi dzīvesvietu kādā no patversmēm.

I.

Tiesībsargs lūdza Finanšu ministriju sniegt viedokli par 1.punktā norādīto problēmu – VID atteikšanos izmainīt savus prettiesiskos lēmumus, piedzenot no komercsabiedrībām uzrēķinātās summas un tādējādi līdz pozitīvam tiesas spriedumam piespiedu kārtā pārtraucot to darbību, vai šāda VID prakse atbilst valsts un sabiedrības interesēm. Tiesībsargs lūdza informēt par situāciju sakarā ar 2008.gada 13.novembra Finanšu ministrijas un VID informatīvo ziņojumu „Par problēmām, kas ir saistītas ar komercsabiedrību juridiskajām adresēm un to amatpersonu dzīvesvietu adresēm” – vai arī turpmāk ir iespējams reģistrēt VID PVN maksātāju reģistrā fiktīvas sabiedrības ar ierobežotu atbildību, kurām nav ne darbaspēka, ne materiālo resursu, lai nodarbotos ar uzņēmējdarbību un tādējādi radot tām iespēju neuzrādīt atskaitēs par pakalpojumiem saņemto samaksu un veidojot valstī nelegālu ienākumu bāzi. Tiesībsargs lūdza paskaidrot, kādas darbības VID veic, ja tam kļūst zināms, ka fiktīvas uzņēmējdarbības, kas neuzrāda atskaitēs nekādu darbību un ieņēmumus, ir saņēmušas samaksu par reāli sniegtiem pakalpojumiem vai preču pārdošanu, un izskaidrot, kādu iemeslu dēļ ar informāciju par VID PVN maksātāju datu bāzē reģistrēto uzņēmēju sarakstu nepietiek, lai gūtu pārliecību, ka ar šiem uzņēmējiem drīkst slēgt darījumus un par šiem darījumiem VID nesodīs nodokļus maksājošos uzņēmējus.

Finanšu ministrija kopīgi ar VID 2012.gada 27.aprīļa vēstulē Nr.12-31/2832 atbildēja tiesībsargam, ka VID tiesvedības laikā pats neatceļ savu iespējamo prettiesisko lēmumu, jo saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 185.panta piekto daļu pēc komersanta pieteikuma tas jāvērtē tiesai.

Tomēr no nesen pieņemtā Eiropas Savienības Tiesas prejudiciālā lēmuma izriet, ka iesniegumā aprakstītās VID darbības nav atzīstamas par tiesiskām.

Tā, Augstākās tiesas Senāts sakarā ar SIA „Forwards V” pieteikumu administratīvajā tiesā par VID lēmuma, ar kuru atteikts atskaitīt PVN priekšnodokli, atcelšanu, 2011.gada 2.novembrī nolēma apturēt tiesvedību šajā lietā un vērsās ar prejudiciālu jautājumu Eiropas Savienības Tiesā: vai Eiropas Kopienu Padomes 1977. gada 17. maija Sestās direktīvas 77/388/EEK 17.panta 2.punkta „a” apakšpunkts nozīmē, ka nodokļu maksātājam, kas atbilst visiem būtiskajiem PVN atskaitīšanas nosacījumiem, nekonstatējot tā ļaunprātīgu rīcību, var tikt liegtas PVN tiesības, kas samaksāts, iegādājoties preces tādos darījumos, kuros darījuma partneris tiesisku vai faktiski apstākļu dēļ nav spējīgs preču piegādi veikt, proti, darījuma partneris ir fiktīvs vai arī tā amatpersonas noliedz saimnieciskās darbības vai konkrētā darījuma esību un tam nav resursu līguma izpildei. Augstākās tiesas Senātam, skatot šo lietu kasācijā, pastāvēja šaubas par Sestās direktīvas 17.panta 2.punkta «a» apakšpunkta interpretāciju un iestādes praksi šāda veida lietās. Tāpat Senāts vērsās Eiropas Savienības Tiesā, lai noskaidrotu, vai pēc apakšpunkta interpretācijas PVN atskaitīšanas pats tiesību liegšanas pamats var būt apstākļi, ka darījuma partneris ir atzīts par fiktīvu, un vai priekšnodokļa atskaitīšanas tiesības šādā gadījumā var liegt, arī nekonstatējot priekšnodokļa atskaitītāja ļaunprātīgu rīcību.

Eiropas Kopienu Padomes 1977. gada 17. maija Sestās direktīvas 77/388/EEK 17. Panta „Atskaitīšanas tiesību izcelsme un darbības joma” 2.punkta „a” apakšpunkts nosaka: „*Ja preces un pakalpojumus nodokļa maksātājs izmanto ar nodokli apliekamiem darījumiem, viņam ir tiesības atskaitīt no nodokļa, kurš viņam jāmaksā - pievienotās vērtības nodokli, kas maksājams vai samaksāts par precēm vai pakalpojumiem, kurus viņam jau piegādājis vai sniedzis vai vēl piegādās vai sniegs cits nodokļa maksātājs*”.

Eiropas Savienības Tiesa nolēma, ka VID nedrīkst liegt pircējam tiesības atskaitīt PVN, pamatojoties pat uz pārdevēja īstenoto krāpšanu vai pieļautām nelikumībām. Pircējs PVN drīkst atskaitīt pat tad, ja attiecīgais darījums ir formāli uzskatāms par tādu, kas faktiski nav

noticis. VID nedrīkst prasīt pircējam veikt pārdevēja pārbaudi, kura nav tiesību aktos skaidri prasīta. Svarīgākā tiesas atziņa ir tā, ka VID jābūt nepārprotamiem pierādījumiem par **pircēja** ļaunprātīgu rīcību - pierādījumi par pārdevēja pārkāpumiem nevar būt pietiekami PVN neatmaksai.

II.

Finanšu ministrija 2012.gada 27.aprīļa vēstulē Nr.12-31/2832 skaidroja, ka tā bija sagatavojusi grozījumus likumā „Par nodokļiem un nodevām”, kuros paredzēja noteikt riska adreses, kas tiek izmantotas prettiesiskām darbībām un paredzēt VID tiesības iestāties definētiem riska nosacījumiem, apturēt komersanta saimniecisko darbību. Tas došot komersantam saņemt informāciju VID mājaslapā par tiem, kuriem apturēta komercdarbība. Par PVN maksātājiem jau esot šī informācija.

Par pārmaksātā PVN atmaksas saņemšanas iespējamību ministrija paskaidro, ka papildus likumā „Par pievienotās vērtības nodokli” noteiktajiem priekšnoteikumiem VID vērtēšanu, vai darījums ir tiesiski noslēgts, pamato ar sabiedrības (iespējami fiktīvās firmas) amatpersonas izteikto gribu. Ja dalībnieka griba darījumā iztrūkst, VID neuzskata, ka darījums ir faktiski noticis.

Tas nozīmē, ka, arī tad, ja darījums ir faktiski noticis, prece piegādāta, nauda samaksāta (ieskaitot aprēķināto PVN, pavadzīmes izrakstītas, utt.), VID uzskata, ka darījums nav noticis un neatmaksā godīgajam komersantam PVN, ja fiktīvās firmas amatpersona paziņo, ka neko nezina par darījumu un tai nav bijusi griba šo jau notikušo darījumu noslēgt un jau saņemto naudu saņemt. Par būtisku trūkumu un pietiekamu pamatu uzskatīt, ka darījums nav noticis, VID ieskatā ir pavadzīmēs par preču piegādi uzrādītās personas (preces piegādātājs) neatbilstība reāli precī piegādājušai personai (piemēram, automašīnas vadītājam). Turklāt, tā kā fiktīvās firmas ar neko nezinošām amatpersonām bez noteiktas dzīvesvietas deklarējušas VID mazāku PVN darījumu vērtību, nekā uzrāda godīgie nodokļu maksātāji, VID uzskata, ka šo firmu amatpersonu paskaidrojumi dod pamatu darījumus uzskatīt par nenotikušiem.

Papildus minētajam ministrijas vēstulē teikts, ka **VID nav pienākums nodrošināt godīgo komersantu ar informāciju par tā darījuma partnera uzticamību tādēļ, ka komersants pats izvēlas savus sadarbības partnerus** (Finanšu ministrijas 2012.gada 27.aprīļa vēstules tiesībsargam Nr.12-31/2832 5.lpp., 2.rindkopa).

Tajā pat laikā Finanšu ministrija atzīst, ka 2011.gada laikā fiktīvo firmu darījumi pārsniedza 250 miljonus latu, kas nodarīja valsts budžetam zaudējumus 92,5 miljonu latu apjomā nesamaksātā PVN un uzņēmuma ienākuma nodokļa veidā.

Pēc Finanšu ministrijas iniciatīvas izstrādātie "Grozījumi likumā "Par nodokļiem un nodevām"" pieņemti ar 2012.gada 21.jūnija likumu un stājās spēkā 2012.gada 6.jūlijā. Grozījumos paredzēts papildināt 1.pantu ar 30.punktu par riska adresi - nodokļu maksātāja adresi, ja pastāv vismaz viens no turpmāk minētajiem nosacījumiem: „a) Valsts ieņēmumu dienests ir konstatējis, ka ne nodokļu maksātāja juridiskajā adresē, ne reģistrētās struktūrvienības, ja tāda ir, adresē saimniecisko darbību nav iespējams veikt, b) nodokļu maksātāja juridiskā adrese vai komercsabiedrības vienīgā dalībnieka vai vienīgās amatpersonas deklarētās dzīvesvietas adrese ir sociālās institūcijas, kas personām bez noteiktas dzīvesvietas vai krīzes situācijā nonākušām personām nodrošina īslaicīgas uzturēšanās iespējas, vai ieslodzījuma vietas adrese". Likums papildināts ar 34.1 pantu, kurā noteikts, ka VID ir tiesības apturēt nodokļu maksātāja (vai tā struktūrvienības, kurā noticis pārkāpums) saimniecisko darbību, ja nodokļu maksātāja adrese atbilst riska adresi, VID rīcībā ir informācija, ka komercreģistrā kā nodokļu maksātāja vienīgais dalībnieks vai vienīgā amatpersona šā fakta konstatācijas brīdī ir norādīta tāda persona, kuras nolūks nav bijis veikt komercdarbību un kuras dati bez šīs personas piekrišanas tika izmantoti ierakstu izdarīšanai komercreģistrā vai kura par dalībnieku vai vienīgo amatpersonu kļuva pēc trešo personu lūguma, VID rīcībā ir informācija, ka nodokļu maksātāja atsevišķu dalībnieku vai atsevišķu amatpersonu nolūks nav bijis veikt komercdarbību, nodokļu maksātāja norādītā juridiskā adrese vai deklarētās dzīvesvietas adrese

nav reģistrēta Valsts adrešu reģistrā, nodokļu maksātājs pēc nodokļu administrācijas paziņojuma par pārbaudes veikšanu atkārtoti gada laikā nav sasniedzams norādītajā juridiskajā adresē vai deklarētajā dzīvesvietā.

VID triju darbdienu laikā pēc lēmuma par nodokļu maksātāja saimnieciskās darbības apturēšanu pieņemšanas veic šādas darbības: 1) nosūta ziņas par nodokļu maksātāja saimnieciskās darbības apturēšanu Uzņēmumu reģistram, ja aptur Uzņēmumu reģistra žurnālā vai komercreģistrā ierakstītā nodokļu maksātāja saimniecisko darbību; 2) pieņem lēmumu par aizlieguma atzīmes ierakstīšanu attiecīgajā kustamas mantas reģistrā vai citā publiskā reģistrā; 3) aptur Valsts ieņēmumu dienesta izsniegto speciālo atļauju (licenču) darbību; 4) iesniedz ministrijām, pašvaldībām un citām institūcijām obligāti izpildāmu prasību apturēt nodokļu maksātājam izsniegto speciālo atļauju (licenci) veikt komercdarbību; 5) dod finanšu iestādēm un kredītiestādēm obligāti izpildāmus rīkojumus par nodokļu maksātāja norēķinu operāciju daļēju vai pilnīgu apturēšanu; 6) noplombē vai aizzīmogo nodokļu maksātāja struktūrvienību vai citu saimnieciskās darbības veikšanas vietu, ja to izvietojums šādu rīcību pieļauj, un veic citus normatīvajos aktos paredzētos nodokļu maksātāja saimniecisko darbību ierobežojošus pasākumus.

Likuma "Par nodokļiem un nodevām" 34.2 pants paredz nodokļu maksātāja apturētās saimnieciskās darbības atjaunošanu vienas darbdienu laikā, ja nodokļu maksātājs ir novērsis visus lēmumā par saimnieciskās darbības apturēšanu minētos pārkāpumus un par to paziņojis.

No minētā izriet, ka konstatējot fiktīvu firmu, tās darbība uz laiku tiek apturēta, bet no PVN maksātāju reģistra šī firma netiek izslēgta. Turklāt šādas firmas darbība var tikt nekavējoši atjaunota, ja tā reģistrējas citā adresē, vai nomaina amatpersonu uz tādu, kuras nolūks ir veikt uzņēmējdarbību.

Secināms, ka no iesniedzējas interešu viedokļa likuma "Par nodokļiem un nodevām" grozījumi nedod garantiju, ka uz laiku apturētā fiktīvās firmas darbība nav atjaunota, turklāt VID informatīvajā sistēmā uz darbības apturēšanas laiku šī firma tiek uzrādīta kā PVN maksātāja. Tādējādi iesniegumā aprakstītā situācija nemainās, jo VID plāno sodīt nevis fiktīvās firmas, bet to sadarbības partnerus, kas no VID informācijas sistēmām nesaņem informāciju par šo firmu neuzticamību. Savukārt no valsts interešu viedokļa nekas nemainās attieksmē pret fiktīvu firmu iespējām nemaksāt ne tikai PVN, bet arī uzņēmuma ienākuma nodokli no tiem ienākumiem, kurus šīs firmas neuzrāda VID iesniegtajās deklarācijās.

Tādējādi arī pēc Finanšu ministrijas izstrādāto grozījumu likumā "Par nodokļiem un nodevām" pieņemšanas firmas, kurām nav ne darbaspēka, ne materiālo resursu, lai nodarbotos ar uzņēmējdarbību, arī turpmāk ir iespējams reģistrēt VID PVN maksātāju reģistrā, tā turpinot veidot valstī nelegālu ienākumu bāzi, kropļojot uzņēmējdarbību un veicinot korupciju.

Uz tiesībsarga lūgumu sniegt viedokli par to, vai situācija Latvijā kopš 2009.gada 21.maija, kad tika izslēgts Krimināllikuma 209.pants un fiktīva uzņēmējdarbība netiek uzskatīta par noziedzīgu nodarījumu, Finanšu ministrija atbildēja, ka tas neapgrūtina fiktīvo komersantu darbības ierobežošanu un netraucē atklāt komersantus, kuri izvairās no nodokļu nomaksas, izkrāpj PVN un legalizē noziedzīgi iegūtus līdzekļus.

Kā redzams no šeit pieminētajiem likuma "Par nodokļiem un nodevām" grozījumiem un neskatoties uz Finanšu ministrijas aprēķinu par valstij nodarītajiem zaudējumiem fiktīvo firmu darbības rezultātā, lielas izmaiņas situācijā ministrija nesola, jo VID darbības prakses – par ticamiem pierādījumiem darījuma esamībai izmantot vienīgi fiktīvo firmu viltus administrācijas teikto, nevis reālo situāciju un pierādījumus par preces iegādi vai pakalpojumu sniegšanu - maiņa netiek plānota.

Šādā situācijā VID aktivitātes sadarbībā ar dažādu nozaru asociācijām, lai kopīgi cīnītos ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas un „aplokšņu algām” un informācijas sniegšana asociāciju biedriem par riskantiem nodokļu maksātājiem acīmredzami nav pietiekošas, lai šos „riskantos” nodokļu nemaksātājus likvidētu un arī pārējo komersantu, kas nav Finanšu ministrijas vēstulē minēto asociāciju biedri, darbību padarītu drošu un aizsargātu.

Konstatēju, ka normatīvo aktu pilnveidošanas darbs laika periodā kopš 2009.gada tiesībsarga atzinuma par identisku problēmu nav nepietiekoši pārdomāti veikts. VID ar Finanšu ministrijai akceptu savā darbībā turpina pārkāpt un ignorēt ne tikai tiesiskās paļāvības un vienlīdzīgas attieksmes principu attieksmē pret nodokļu maksātājiem, bet arī aktīvi atbalsta un aizstāv fiktīvo firmu iespēju darboties bez nodokļu nomaksas un saņemto ienākumu deklarēšanas pienākuma, kas savukārt ir

nopietns priekšnosacījums korupcijas un nelegāli iegūtu naudas līdzekļu atmazgāšanas veicināšanai uzņēmējdarbības vidē.

Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 25.panta 3.punktu un ņemot vērā pieminēto Eiropas Savienības Tiesas prejudiciālo lēmumu, rekomendēju Finanšu ministrijai mainīt vēstulē tiesībsargam izklāstīto nostāju attieksmē pret VID rīcību, kas nopietni ierobežo un neaizsargā godīgo komersantu tiesības nodarboties ar uzņēmējdarbību, akceptējot un veicinot fiktīvo firmu uzņēmējdarbību, tādējādi radot labvēlīgu augsni korupcijai. Iesaku Finanšu ministrijai rast iespēju rūpīgāk un mērķtiecīgāk izvērtēt normatīvos aktus un VID darbības, reāli radot uzņēmējdarbībai labvēlīgu vidi un novēršot korupciju tajā. Pretējā gadījumā Latvijā arvien palielināsies nodokļu maksātāju pieteikumu skaits administratīvajām tiesām, un, turpinot VID līdzšinējo praksi, radīsies precedenti zaudējumu no valsts budžeta atlīdzināšanas pieprasīšanai sakarā ar VID prettiesiskās rīcības sekām – uzņēmējsabiedrību maksātnespējai vai piespiedu darbības pārtraukšanai.

Ar šo atzinumu atbilstoši Tiesībsarga likuma 25.panta 1.punktam pārbaudes lietu pabeidzu.

Tiesībsargs

J.Jansons